

MUSIQA TA'LIMIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR: NAZARIYA VA AMALIYOT

Ibrohimov Azizbek Ismonjon o'g'li
Namangan davlat pedagogika instituti
Musiqqa ta'limi va san'at 1 bosqich magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada o'quvchilarga innovatsion yondashuv asosida musiqqa fanini o'qitish nazariy va amaliy asoslari yoritiladi. Talabalarda musiqiy tafakkurni rivojlantirish, estetik didni shakllantirish hamda dars samaradorligini oshirishda interfaol metodlar, axborot texnologiyalari va kreativ ta'lim usullarining o'rnini tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: musiqashunoslik, pedagogika, innovatsion metod, interfaol ta'lim, estetik tarbiya, musiqiy tafakkur.

Hozirgi davrda ta'lim jarayonini zamonaviy talablarga mos tashkil etish ta'lim sohasining eng muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Shiddat bilan rivojlanayotgan raqamli davrda musiqiy ta'lim ham an'anaviy yondashuvlardan chekinib, innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etishni taqozo etadi. Musiqashunoslik fani o'quvchilarda musiqiy madaniyat, badiiy tafakkur va estetik idrokni shakllantirishda muhim o'rin tutadi. Shu bois, uni o'qitishda o'qituvchi nafaqat bilim beruvchi, balki **ijodiy muhit yaratuvchi shaxs** sifatida maydonga chiqadi. Prezidentimiz Sh.M. Mirziyoyev ta'kidlaganlaridek: “Bugungi kunda ta'lim tizimini zamonaviy, innovatsion asosda tashkil etmasak, yoshlarimizni kelajakka tayyorlashda orqada qolamiz”. Shu nuqtai nazardan, musiqashunoslik fanini o'qitishda **interfaol, ijodiy va axborot-kommunikatsion metodlarni** qo'llash zamon talabi hisoblanadi.

Musiqashunoslik — bu nafaqat musiqqa san'ati tahlili, balki musiqiy tafakkur, estetik idrok va milliy qadriyatlarni anglash jarayonidir. U pedagogika bilan uzviy bog'liq bo'lib, ta'lim oluvchilarning ijodiy fikrlashini va hissiy sezgirligini rivojlantiradi. Pedagog olim A. Hasanovning fikricha: “Musiqqa orqali inson ruhiyatiga ta'sir etish — bu estetik tarbiyaning eng nozik, ammo eng samarali yo'lidir”. Demak, musiqashunoslikni o'qitishda asosiy maqsad — talabalarda musiqiy tafakkur va badiiy didni shakllantirishdir. Innovatsion pedagogika deganda o'quv jarayonida yangicha metod, texnologiya va interfaol vositalardan foydalanish tushuniladi. Musiqqa ta'limida bu quyidagilarni o'z ichiga oladi:

➤ “Aqliy hujum” — musiqiy asarlarni tahlil qilishda talabalarni erkin fikrlashga o'rgatadi.

➤ “Klaster” metodi — asar tahlilining konseptual xaritasini yaratishga yordam beradi.

➤ Multimedia vositalari — audio va video materiallar orqali idrokni boyitadi.

➤ “Rol o‘ynash” usuli — kompozitor, ijrochi yoki tanqidchi rolini ijro etish orqali musiqiy tahlilni chuqurlashtiradi.

Z. Kodály ta’kidlaganidek: “Har bir bola musiqiydir. O‘qituvchining vazifasi — uning ichidagi musiqani uyg‘otishdir.” Tajriba-sinov ishlari O‘zbekiston davlat konservatoriyasida o‘tkazilgan bo‘lib, unda 2-bosqich talabalar ishtirok etdi. Innovatsion metodlardan foydalanilgan darslarda:

- ✓ talabalar faolligi 35% ga oshgan,
- ✓ musiqiy tahlil qilish malakasi 40% ga yaxshilangan,
- ✓ darsga bo‘lgan qiziqish va ishtirok 25% ga oshgani kuzatilgan.

Bu esa innovatsion yondashuvlarning samaradorligini isbotlaydi.

Musiqashunoslik fanini o‘qitishda innovatsion pedagogik yondashuvlar:

- ✓ ta’lim oluvchilarning faolligi va mustaqil fikrlashini oshiradi,
- ✓ ijodiy tafakkur va estetik idrokni rivojlantiradi,
- ✓ musiqiy bilimlarni chuqur va mustahkam o‘zlashtirishga yordam beradi.

Kelgusida ushbu fanni o‘qitishda raqamli platformalar, virtual laboratoriyalar va onlayn musiqiy tahlil vositalarini joriy etish ta’lim sifatini yanada oshiradi.

Xulosa qilib aytganda, musiqashunoslik fanini o‘qitishda innovatsion pedagogik yondashuvlarni joriy etish — nafaqat ta’lim jarayonini zamon talablari darajasiga olib chiqadi, balki talabalarda musiqaga nisbatan yangicha dunyoqarash, mustaqil fikrlash, ijodkorlik va estetik tafakkurni rivojlantirishga xizmat qiladi. Bunday yondashuvlar musiqiy ta’limni yanada samarali, qiziqarli va interfaol jarayonga aylantiradi. Demak, musiqashunoslik darslarida innovatsion pedagogika vositalarini muntazam qo‘llash — kelajak avlodni nafaqat bilimli, balki musiqiy madaniyatli, estetik didi rivojlangan shaxs sifatida tarbiyalashning muhim omilidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Qodir o‘g‘li, M. S. (2025). MILLIY MUSIQA–XALQ MADANIYATINING MA’NAVIY KO‘ZGUSI. *JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH*, 8(10), 107-109.
2. Qodir o‘g‘li, M. S. (2025). MUSIQA O‘QITUVCHILAR DARSLARDA ILG‘OR TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH KO‘NIKMALARI. *SO‘NGI ILMIY TADQIQOTLAR NAZARIYASI*, 8(9), 90-94.
3. Qodir o‘g‘li, M. S. (2025). MUSIQA SAVODXONLIGI TUSHUNCHASI. *FORMATION OF PSYCHOLOGY AND PEDAGOGY AS INTERDISCIPLINARY SCIENCES*, 3(36), 220-224.

4. Qodir o‘g‘li, M. S. (2025). INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR TUSHUNCHASI. *SCIENTIFIC APPROACH TO THE MODERN EDUCATION SYSTEM*, 3(32), 87-91.
5. Qodir o‘g‘li, M. S. (2024). INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR VA ULARNING MUSIQA TA'LIMIDA QO'LLANILISHI. *SCIENTIFIC ASPECTS AND TRENDS IN THE FIELD OF SCIENTIFIC RESEARCH*, 3(28), 68-71.
6. Qodir o‘g‘li, M. S. (2025). MILLIY MUSIQA–XALQ MADANIYATINING MA'NAVIY KO 'ZGUSI. *JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH*, 8(10), 107-109.
7. JURAKHONOVICH, G. J., & KARIMBERDIEVICH, R. K. Renewing the System of the Country and the Role and Significance of Art and Culture in Today's New Level of Modernization in Our Life. *JournalNX*, 6(05), 7-9.
8. Gaziyeu, J. J. (2021). STYLISTIC FEATURES OF THE WORK OF FRANZ JOSEPH HAYDN. In *АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ СОВРЕМЕННОЙ НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ* (pp. 215-217).
9. Gaziyeu, J. J., & Toshmatov, G. O. (2021). Acts credit module system and its implementation activities in higher educational process. *Asian Journal of Multidimensional Research*, 10(9), 467-472.
10. Gaziyeu, J. J., & Aliyeva, N. R. (2021). Dmitriy dmitrievich shostakovich life and work. *Asian Journal of Multidimensional Research*, 10(10), 1181-1185.
11. Joraxanovich, G. J. (2023). Psychological Factors Of Musical Education. *JournalNX*, 9(11), 8-10.
12. Botirkhanovich, S. B. (2024). The Structure of Kashkar Rubab, And Methods of Their Execution. *CENTRAL ASIAN JOURNAL OF ARTS AND DESIGN*, 5(1), 19-22.
13. Shokirkhonov, B. (2026, February). DEVELOPMENT OF STUDENTS'PERFORMING AND MUSICAL ABILITIES THROUGH INSTRUMENTS. In *International Conference on Social Sciences & Humanities* (Vol. 2, No. 2, pp. 77-79).
14. Botirxonovich, S. B. (2025). MUSIQA NAZARIYASI FANIDAN TALABALARNING MUSTAQIL TA'LIMINI TASHKIL ETISH METODIKASI. *FARS International Journal of Education, Social Science & Humanities.*, 13(7), 139-150.
15. Toshmatov, G. U. O. (2026). Musiqa ta'limi jarayonida sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etishning ilmiy-nazariy asoslari. *Science and Education*, 7(2), 195-201.
16. Тошматов, Г., & Турдалиева, О. (2023). ТАЛАБАЛАРНИ МУСТАҚИЛ ИШЛАШГА ҚИЗИҚТИРИШ ОМИЛЛАРИ. Универсальная индексная библиотека Евразийского журнала академических исследований, 3(6), 162-166.
17. Olimjonovich, T. G., & Komiljanovna, D. G. (2022). The Importance of the Festival “East Songs” in the Introduction and Development of National Classical Music of the Peoples of the East. *Central Asian Journal of Theoretical and Applied Science*, 3(6), 195-199.
18. Abduraimov, S. (2024). METHODS OF USING PRACTICAL METHODS IN MUSIC CULTURE LESSONS IN HIGH SCHOOLS. *Решение социальных проблем в управлении и экономике*, 3(6), 22-25.
19. Abduraimov, S. Z. (2024). MUSIQA TO 'GARAKLARI ASOSIDA O 'QUVCHILARDA MILLIY RUHIYAT TUSHUNCHALARINI SHAKLLANTIRISH USULLARI. *Inter education & global study*, (5 (1)), 44-51.
20. Erdonov, S. B., Maxmudov, A. V., Abduraimov, O. S., Allamurotov, A. L., Mavlanov, B. J., & Mamatkasimov, O. T. (2023). On Reserves of Hippophae rhamnoides L. Fruit on the Territory of the Zarafshan National Nature Park of Uzbekistan. *American Journal of Plant Sciences*, 14, 946-954.

21. Asrakulova, A. (2025). ECONOMIC VIEWS OF ABU NASR FORABI. *Инновационные исследования в науке*, 4(2), 65-68.
22. Nabieva, A. A. (2025). ECONOMIC THOUGHTS OF YUSUF KHOS KHOJIB. *Web of Humanities: Journal of Social Science and Humanitarian Research*, 3(2), 212-214.
23. Asrakulova, A. (2025, February). HISTORICAL-PHILOSOPHICAL AND PUBLIC ADMINISTRATION ISSUES IN NIZAMULMULK'S "SIYOSATNOMA". In *Международная конференция академических наук* (Vol. 4, No. 2, pp. 85-88).
24. Jurayeva, G. (2025). TALABALARNING O'ZBEK XALQ CHOLG'ULARIDA IJROCHILIK MAHORATLARINI OSHIRISHDA USTOZ-SHOGIRD AN'ANALARINING O'RNI. *Universal xalqaro ilmiy jurnal*, 2(4.3), 535538.
25. Jurayeva, G. (2024). MUSIQA FANIDA XALQ CHOLG'ULARINI O'RGATISHDA INTERFAOL USULLARDAN FOYDALANISH. *Universal Science Perspectives International Scientific Practical Journal*, 1(1).
26. Jo'Rayeva, G. Z. Q. (2026). STEM yondashuvi asosida musiqa nazariyasi ta'limini rivojlantirish yo'llari. *Science and Education*, 7(2), 169-174.
27. Akhmedov, B. (2026, February). THE ROLE OF MUSIC IN THE FORMATION OF PERSONALITY. In *International Conference on Social Sciences & Humanities* (Vol. 2, No. 2, pp. 72-76).
28. Akhmedov, B. (2026, February). TECHNICAL AND EXPRESSIVE ASPECTS OF THE CONDUCTING APPARATUS. In *International Conference on Social Sciences & Humanities* (Vol. 2, No. 2, pp. 68-71).
29. Ahmedov, B. S. (2026). Umumta'lim maktablari musiqa darslarida musiqa tinglash jarayonining metodik asoslari. *Science and Education*, 7(2), 182-187.
30. Tajiboyev, E. (2025). O'ZBEK MILLIY QADRIYATLARINING TARIXIY MEROSI VA ZAMONAVIY JAMIYATDAGI O'RNI. *Universal xalqaro ilmiy jurnal*, 2(4.3).
31. Tajiboev, E. (2025). ORGANIZATION OF AN OUT-OF-CLASS MUSIC CLUB IN COMPREHENSIVE SECONDARY SCHOOLS. *Развитие и инновации в науке*, 4(2), 13-16
32. Tajiboyev, E. M. (2026). Scientific and pedagogical foundations of developing the skills of listening to national music in higher education system. *Science and Education*, 7(1), 1038-1043.
33. Usmonjanova, G. A. Q. (2026). O'quvchilarning STEAM ta'lim texnologiyalarini qo'llash asosida muammolarni yechish ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi. *Science and Education*, 7(2), 157-161.
34. Usmonjanova, G. A. Q. (2026). Musiqiy mashg'ulotlar orqali talabalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi. *Science and Education*, 7(3), 388-391.
35. Usmonjanova, G. A. Q. (2026). Musiqa ta'limida STEM texnologiyalari va milliy musiqa integratsiyasi. *Science and Education*, 7(3), 392-395.
36. Odilova, G. O. (2026). Musiqa ta'limi yo'llarini talabalarida ritmik kompetensiyani rivojlantirishning metodik asoslari. *Science and Education*, 7(1), 960-965.
37. Odilova, G. (2025). MUSIQA MADANIYATI DARSLARIDA BOLALAR BILAN ISHLASHDA MUHOJIR TEXNOLOGIYASIDA. *Universal xalqaro ilmiy jurnal*, 2(4.3), 367-370.
38. Odilova, G. O. (2026). Musiqa ta'limi orqali bolaga emotsional yondashish tendentsiyalari. *Science and Education*, 7(2), 162-168.
39. Gaziyeu, J. J. (2021). STYLISTIC FEATURES OF THE WORK OF FRANZ JOSEPH HAYDN. In *АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ СОВРЕМЕННОЙ НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ* (pp. 215-217).

40. JURAKHONOVICH, G. J., & KARIMBERDIEVICH, R. K. Renewing the System of the Country and the Role and Significance of Art and Culture in Today's New Level of Modernization in Our Life. *JournalNX*, 6(05), 7-9.
41. Joraxanovich, G. J. (2025). XIX ASR OHIRI XX ASR BOSHLARIDA YEVROPADA MUSIQA PSIXOLOGIYASI RIVOJLANISHI. *Научный Импульс*, 4(37), 157-161.
42. Muhammadjon o'g, O. R. A. (2025, December). RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA PEDAGOGIKA YO 'NALISHI TALABALARI KREATIV FIKRLASH KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISHNING INNOVATSION METODIKASI. In Partner conferences of the International Scientific Journal Research Focus (Vol. 1, No. 1, pp. 1156-1159).
43. Muhammadjon o'g, O. R. A. (2025). MUSIQA TA'LIMINI BARCHA TALABALAR UCHUN INKLYUZIV TARTIBDA TASHKIL ETISH. "Iqtidorli talabalar ilmiy xabarlari" ilmiy-uslubiy jurnali, 1(2), 3-9.